

M. P.,

**"Stawrogin", Ryszard Przybylski,
"Teksty" nr 4 (1972) : [recenzja]**

Biuletyn Polonistyczny 16/48, 167

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) FELIKSIAK Elżbieta: Darwin Norwida. "Teksty" 1972 nr 4 s.82-99.

Autorka omawia kolejne fazy krytyki Darwina w pismach Norwida. Poeta odnosił się krytycznie zarówno do monizmu spirytualistycznego romantyków (niechęć do towiańczyków), jak do monizmu naturalistycznego drugiej połowy XIX w. Uważał, że człowiek łączy ze światem zwierzęcym pokrewieństwo paraboliczne, rozumiane w duchu Biblii. Norwida polemika z darwinizmem dotyczyła głównie kwestii przyczynowego progresywizmu, któremu poeta przeciwstawiał wizję kultury zachowującej stale swą etyczną istotę.

BP/48/23

M.P.

(II) PRZYBYLSKI Ryszard: Stawrogin. "Teksty" 1972 nr 4 s. 9-37.

Interpretując "Biesy" Dostojewskiego jako świadectwo historii idei Boskiego Cera, autor konfrontuje pięć powieściowych postaci ze Stawroginem, wcielającym ów mit oara. Szatow-mesjanista i Piotr Wierohowieński-rewolucjonista umieszczają Stawrogina w sferze "mitu ideologicznego" - obaj adorują go wierząc, że zrealizuje ich idee. Maria Lebiadkina natomiast umieszcza go w sferze "mitu religijnego", by go następnie z niej wykluczyć jako samozwańca podszywającego się pod Carewioza. Bunt Marii nie deifikuje Stawrogina - bierze ona od niego pieniądze, jest jego lepszym, chociaż śmiesznym sobowtorem. Artykuł zamyka rekonstrukcja Stawrogina: autorefleksja unaocznia mu jego grzech najcięższy - ideologiczny relatywizm ateisty. Szatow i Wierohowieński zaprzękali się pustce, weszli za Stawroginem w świat zdepersonalizowanej społeczności.

BP/48/24

M.P.